

DOELSTELLINGENKADER

**HORIZONTAAL INTEGRATIE- EN GELIJKE KANSEN-
BELEIDSPLAN 2020-2024**

LEIDENDE PRINCIPES

1. Participatie en empowerment

Zowel het huidige gelijkekansendecreet als het huidige integratie- en inburgeringsdecreet stellen als doelstelling de volwaardige/evenredige participatie aan de samenleving voorop. Daarnaast worden ook “een actief en gedeeld burgerschap” en “het bewerkstelligen van gelijke kansen van sociale groepen die geconfronteerd worden met achterstellingen of uitsluiting” vooropgesteld. We vatten dit samen in de leidraad “**participatie en empowerment**” die doorheen het beleid loopt.

Empowerment betekent het versterken van mensen en groepen zodat ze kunnen deelnemen aan de samenleving. Via empowerment krijgen individuen, organisaties en gemeenschappen greep op hun eigen situatie en hun omgeving.

Bovenstaande concretiseert volgende passages uit het Regeerakkoord:

*“Het inburgeringstraject wil **nieuwkomers zelfredzaam maken en hun participatie aan de Vlaamse samenleving verbeteren.**”*

*“Als overheid hebben we een belangrijke verantwoordelijkheid in het creëren van gelijke kansen voor alle burgers **opdat iedereen volwaardig en evenredig kan participeren aan de samenleving.**”*

2. De regierol van lokale besturen

Performante, slagkrachtige lokale besturen staan aan de basis van het welzijn en vertrouwen bij de burgers. Zij vormen niet het laagste bestuursniveau, maar het eerste, het dichtste bij de burger. Daarom zijn lokale besturen vaak het best geplaatst om een antwoord te formuleren op hun noden. We willen lokale besturen maximaal versterken in hun regierol voor het ontwikkelen van een lokaal samenlevingsbeleid.

In het regeerakkoord lezen we:

*“**De lokale besturen zijn de regisseur van het lokale integratiebeleid. Het Vlaamse integratiebeleid werkt daarbij ondersteunend en op maat van de lokale besturen.** Voor de overgang naar het secundaire inburgeringstraject wordt daarbij afstemming gezocht met de lokale besturen. De taken van het Agentschap Integratie en Inburgering in dit kader worden strikter afgebakend. De focus dient te liggen op tweedelijnsondersteuning van andere overheden.”*

“We bouwen een vierde pijler uit, m.h.o. op betere participatie en integratie van de inburgeraar en het creëren van een netwerk. We bieden een traject op maat aan van 40 uur in de vorm van een buddyproject, een kennismakingsstage bij een bedrijf, vereniging, organisatie of lokaal bestuur, of vrijwilligerswerk. Ook vanuit de ontvangende samenleving leveren we

hiervoor de nodige inspanningen. De lokale besturen zijn hiervan de regisseur, in overleg met de trajectbegeleider. Het aanbod is optioneel voor wie werkt, studeert of vrijwillig een inburgeringstraject volgt.”

Opdat lokale besturen hun rol optimaal kunnen invullen is een afgestemde Vlaamse ondersteuning van het lokaal samenlevingsbeleid nodig – de invulling daarvan gebeurt best in nauwe samenspraak met de vertegenwoordiging van de lokale besturen zelf. Zo kunnen de lokale besturen hun regierol maximaal invullen.

3. Wetenschappelijk onderbouwd beleid, datamanagement en -monitoring

Het is een cliché, maar meten is weten. We willen niet alleen een beleid voeren dat zoveel mogelijk wetenschappelijk onderbouwd is, we hebben tevens nood aan wetenschappelijk gevalideerde (kern)indicatoren die meetbare data opleveren. We verzamelen data op vlak van onder andere evenredige participatie, actief en gedeeld burgerschap en sociale cohesie. Deze omgevingsindicatoren vormen de knipperlichten van ons samenleven. Daarnaast streven we naar het beter meetbaar maken van beleidsinterventies. Op die basis kunnen we evalueren in welke mate de beleidsmaatregelen doelmatig zijn, opdat bijsturing desgevallend mogelijk is. Waar mogelijk, willen we dit tot op het lokale niveau werkbaar maken.

Dit vereist een beleidsdomeinoverschrijdend afgestemd en hanteerbaar begrippenkader, opdat in alle beleidsdomeinen éénduidige definities gebruikt worden. De afgestemde definities dienen vervolgens ook gebruikt te worden voor monitoringdoeleinden. Monitoring betreft de aanwezigheid van de verschillende groepen in de totale bevolking of in een beoogd doelpubliek; hun maatschappelijke positie en participatie; waar mogelijk en relevant het bereik van deze verschillende groepen door de diensten, voorzieningen en organisaties; ...

Hieruit volgt tevens dat de geijkte begrippen (herkomst, nieuwkomer, handicap, gender, genderidentiteit,...) door verschillende beleidsdomeinen gehanteerd worden in overheidscommunicatie.

In het regeerakkoord lezen we:

“De Vlaamse overheid zal doelgericht investeren in de jaarlijkse monitoring van inburgering en integratie (socio-economische situatie) via het Netwerk Statistiek Vlaanderen, en dit tot op het lokale niveau. [...] De vele geslaagde voorbeelden van harmonieus samenleven (bv. op de werkvloer, in de vrijetijdsbesteding, maar ook in dagdagelijkse zaken) willen we sterker onder de aandacht brengen. De Vlaamse overheid bundelt daarom goede praktijken en stelt deze ter beschikking van lokale besturen en middenveld. Versnippering in overheidssteun gaan we tegen, maar we geven kansen aan nieuwe veelbelovende initiatieven. We streven naar meetbare impact.”

DOELSTELLINGENKADER

1. De Nederlandse taal is de verbindende factor in onze samenleving. We zetten maximaal in op het verwerven van het Nederlands

Welke talen we van thuis uit ook spreken, Nederlands is in Vlaanderen de verbindende taal. **Nederlands is dé toegangspoort** tot werk, opleidingen, deelname aan het maatschappelijke leven – kortom: Nederlands is een van de belangrijkste hefboomen voor participatie. De Vlaamse overheid voert daarom een sterk en coherent taalbeleid dat Nederlands leren, oefenen en gebruiken stimuleert. Vlaanderen zet blijvend in op een behoeftedekkend aanbod Nederlands als tweede taal en rolt het geïntegreerde aanbod Nederlands en beroepsopleiding verder uit. Daarbij is Nederlands niet alleen een functioneel middel, maar ook een einddoel.

Taaldrempels wegwerken is een onderdeel van toegankelijke en kwalitatieve dienstverlening voor alle burgers – in het bijzonder voor nieuwkomers, maar ook voor personen die laaggeletterd of laagopgeleid zijn, en vele andere burgers. Om de taalkloof tussen organisaties en burgers te overbruggen, bestaan veel hulpmiddelen. De Vlaamse overheid stimuleert het gebruik daarvan en zet in op het dissemineren van goede praktijken. Digitale tools kunnen taalverwerving en taalgebruik stimuleren en taaldrempels wegwerken.

Acties **taalbeleid** zijn steeds aangepast aan de context. Vrije tijd, leeromgeving en opleiding, dienstverlening van lokale besturen en van andere organisaties, hulpverlening, werkvloer, ... : elke context vereist een adequate aanpak. De Vlaamse overheid geeft als werkgever zelf het goede voorbeeld. In het kader van dit horizontale beleidsplan, is eveneens afstemming nodig met twee gerelateerde overheidsbrede initiatieven, met name Heerlijk Helder en het Strategisch Plan Geletterdheid.

In subsidiereglementen en samenwerkingsovereenkomsten van de Vlaamse overheid met derden wordt een Nederlands-clausule opgenomen (actief gebruik van het Nederlands, minstens in communicatie naar het publiek). De Vlaamse overheid zorgt er voor dat ook lokale besturen deze clausule toepassen.

2. Samenleven begint bij het leren kennen van elkaar. We zorgen er voor dat iedereen de mogelijkheden heeft om een sterk netwerk uit te bouwen

Een 'netwerk hebben' is onontbeerlijk om optimaal te kunnen functioneren in de samenleving. Een sociaal **netwerk** van kennissen, vrienden, burens, collega's, andere ouders op school,... is cruciaal voor het welbevinden. Zo'n netwerk draagt eveneens bij aan het aanscherpen van talige en sociale competenties en is vaak van belang voor de doorstroom van informatie over dienstverlening en participatiemogelijkheden. Een netwerk hebben, verruimt de horizonten en levert sterke hefboomen op voor participatie aan de samenleving.

Dat geldt in het bijzonder voor nieuwkomers: daarom introduceert het Vlaamse Regeerakkoord een nieuwe pijler “participatie en netwerk” in het inburgeringstraject. Ook andere personen die soms geïsoleerd leven, hebben baat bij een uitbreiding van een sterk netwerk. Daarbij is het belangrijk dat het netwerk zich niet beperkt tot de ‘eigen’ groep van personen met dezelfde achtergrond (herkomst, handicap, genderidentiteit of seksuele voorkeur,...). Horizonten worden immers net verruimd wanneer mensen met verschillende achtergronden elkaar ontmoeten; participatiekansen worden vergroot als informatie uit verschillende hoeken mensen bereikt.

De overheid kan deze sociale netwerken niet opleggen of zelf creëren: mensen zijn steeds vrij in hun keuze om sociale banden aan te gaan of niet. Duurzame vriendschappen worden immers gesmeed in een context van vrijheid en ongedwongenheid; veerkrachtige netwerken ontstaan door herhaalde informele contacten.

De overheid kan wel de contexten faciliteren waarin sociale netwerken groeien. Het **engagement van alle actoren** in de samenleving is nodig om zo’n contexten te creëren en om nieuwkomers en andere geïsoleerde personen daarin te verwelkomen. Het **lokale bestuursniveau** speelt hier een uitgelezen rol als regisseur, met onder andere de nieuwe wijkverbeteringscontracten als hefboom.

3. Opleiding en Werk zijn de belangrijkste hefboomen tot participatie aan de samenleving. We zorgen voor een maximale deelname van iedereen aan onderwijs, de opleidings- en arbeidsmarkt

Het is belangrijk dat iedereen de kans krijgt en neemt om volop te participeren aan de maatschappij. Werk en onderwijs zijn hierbij sleuteldomeinen. Werk zorgt voor een inkomen, maar ook voor een sociaal netwerk en is een manier om bij te dragen aan de samenleving. Toch zijn er nog veel burgers niet actief op de arbeidsmarkt. Het is belangrijk om met hen in contact te komen en de drempels weg te werken die hen ervan weerhouden om de stap naar de arbeidsmarkt te zetten. Belangrijk is ook om voor ogen te hebben dat heel wat andere domeinen, zoals cultuur, jeugd, welzijn, ... drempels kunnen wegwerken in de toeleiding naar opleiding en werk.

Voor **nieuwkomers** is een snelle **integratie op de arbeidsmarkt** een absolute prioriteit. Vlaanderen zet in haar activeringsbeleid sterk in op levenslang leren, erkennen van verworven competenties, bijkomende beroepsopleiding, stimuleren van ondernemerszin etc. voor alle burgers. Bijzondere aandacht moet gaan naar **burgers van niet-EU 15 herkomst**. Om hun ondervertegenwoordiging op de arbeidsmarkt weg te werken is een outreachende, gerichte en geïntegreerde aanpak nodig, met aandacht voor hindernissen zoals bv. diplomagelijkschakeling, een lage scholingsgraad, discriminatie op de arbeidsmarkt, mismatch competenties-vacatures-woonplaats, taal... Ook genderrolpatronen, patronen van gezinsvorming, kinderopvang, mobiliteit,... spelen een rol. Ook bij **personen met een handicap** ligt de werkzaamheidsgraad veel lager dan bij de algemene bevolking. En wie werk zoekt, stoot vaak op hindernissen. Ondanks de inspanningen die momenteel reeds gebeuren, is er nood aan extra (innovatief) beleid en een geïntegreerde aanpak. Belangrijk is de toeleiding naar de reguliere arbeidsmarkt als het kan, eventueel met nodige ondersteuning van alternatieven zoals sociale economie waar dat nodig is. Alle talenten zijn nodig en dienen zo goed mogelijk te worden ingezet. Mechanismen die dat verhinderen, moeten worden aangepakt. Zo dient er ook aandacht te gaan naar

meer **genderevenwicht**. Dit heeft enkel kans op slagen wanneer gendermechanismen worden erkend, blootgelegd en aangepakt, zoals bijvoorbeeld bij de ongelijke zorgverdeling. Dit dient te gebeuren met oog voor de interne diversiteit: het gaat hier zowel over laaggeschoolde als om hooggeschoolde profielen, en ook wat herkomst betreft zijn er onevenwichten. We hebben bijzondere aandacht voor vrouwen met een migratieachtergrond, een groep van wie de tewerkstellingsgraad bijzonder laag is. Op vlak van **onderwijs** is het belangrijk dat meer jongeren gekwalificeerd de school verlaten: het gaat dan om het terugdringen van schooluitval, maar ook om een correcte oriëntatie binnen het onderwijsaanbod, rekening houdend met de competenties en de ambities van kinderen en jongeren. Binnen onderwijs is **taalverwerving** een speerpunt: kinderen en jongeren die een rijke taal beheersen, kunnen hun taal inzetten om zichzelf ten volle te ontplooien en uit te drukken. Specifiek voor jongeren is een goede overgang tussen onderwijs en werk van belang: een goede start op de arbeidsmarkt is een bouwsteen voor de verdere levensloopbaan en een mijlpaal in positieve identiteitsontwikkeling. Ook hier is een gendersensitieve benadering aangewezen. In de lerarenopleiding komt er meer aandacht voor leren omgaan met diversiteit in de klas.

4. De Verlichtingswaarden vormen de grondslag van ons samenlevingsmodel. We zetten alle Vlamingen aan om deze Verlichtingswaarden mee vorm te geven en mee uit te dragen

Mensen hebben verschillende achtergronden, ervaringen, overtuigingen, leef- en denkwijzen: een gelaagde **identiteit** die elk van ons uniek maken. Tegelijk is er ook een gedeelde Vlaamse identiteit, die ons allen verbindt en die evolueert door éénieders inbreng.

In elke samenleving, en in het bijzonder in een diverse samenleving, zijn meningsverschillen onontkoombaar. In een democratische rechtsstaat bieden de Verlichtingswaarden het kader om daar mee om te gaan. Onze rechtsstaat staat niet ter discussie. Geen enkele religie of levensbeschouwing staat boven de wet en de fundamentele beginselen, zoals de scheiding der machten, de neutraliteit van de overheid, de scheiding van kerk en staat, het non-discriminatiebeginsel, ... De **gelijkheid** en de **individuele vrijheid** op het vlak van gender, seksuele geaardheid en levensbeschouwing zijn niet onderhandelbaar. We verwachten dat iedereen onze rechten, plichten en vrijheden erkent en naleeft. De toenemende diversiteit in de samenleving roept nieuwe vraagstukken op. Omgaan met deze nieuwe vraagstukken vraagt respectvol luisteren naar alle argumenten, in dialoog gaan, een constructief debat voeren, draagvlak creëren, bruggen bouwen en sensibiliseren. Een sterke democratie is niet bang van meningsverschillen, maar floreert net door het debat erover. Als overheid willen we daarom actief burgerschap, ontmoeting, dialoog en constructief debat stimuleren en hiervoor kaders aanbieden. Daarom ook ontwikkelen we een beleid dat segregatie tegengaat. Alleen door met en niet naast elkaar te leven ontstaat gedeeld burgerschap. Het louter terugplooiën op de eigen etnisch-culturele groep belemmert een gedeelde Vlaamse samenleving, net omdat er zo weinig onderling contact is. Initiatieven die zich terugplooiën op etnisch-culturele afkomst en segregatie in de hand werken, worden daarbij niet meer gesubsidieerd vanuit de Vlaamse overheid.

5. In Vlaanderen is er geen plaats voor discriminatie, racisme en seksisme. We maken van Vlaanderen het voorbeeld in deze strijd

Discriminatie, racisme en seksisme zijn funest voor het democratisch samenleven in diversiteit: ze ondergraven het **fundamentele gelijkheidsbeginsel**. Ze reduceren mensen tot slechts één aspect van hun identiteit, dat dan ook nog eens als minderwaardig wordt beschouwd. Ze zorgen ervoor dat mensen geen gelijke kansen krijgen in de samenleving. Wie met discriminatie, racisme en seksisme te maken heeft, wordt niet alleen persoonlijk geviserd en gekwetst, maar ook onrecht aangedaan, en verliest zo soms ook het vertrouwen in de maatschappij – het vertrouwen dat men erbij hoort, dat iedereen gelijkwaardig is, dat er waardering is voor wie bijdraagt aan de samenleving, en dat wie inspanningen levert, ook vooruit kan komen in deze samenleving.

Om een inclusieve samenleving te realiseren, moeten we daarom discriminatie in al haar vormen verwerpen en er consequent tegen optreden, eveneens in de publieke ruimte. Racisme en discriminatie zijn vaak gestoeld op angst voor het onbekende, xenofob gedachtegoed, stereotypen en vooroordelen over personen die ‘anders’ zijn. Seksisme en seksistisch gedrag zijn geworteld in stereotyperende ideeën en verwachtingen over ‘mannelijkheid’ en ‘vrouwelijkheid’. Ook discriminatie omwille van leeftijd, handicap of op basis van andere beschermende discriminatiegronden, is onaanvaardbaar. Omwille van racisme, seksisme en andere vormen van discriminatie kunnen mensen zich niet ten volle ontplooiën en blijft potentieel talent onbenut.

Het gelijkheidsbeginsel is een fundamenteel mensenrecht en het bestrijden van racisme, seksisme en alle andere vormen van discriminatie vormt een essentieel onderdeel van de basisprincipes van de Verlichting. We veroordelen en bestrijden alle vormen van geweld op basis van identiteitskenmerken zoals zogenaamd ras, huidskleur, afkomst, nationale of etnische afstamming, geslacht, gender, genderidentiteit of seksuele geaardheid, leeftijd, handicap of andere vormen van geweld omwille van de beschermende kenmerken.

Het ambitieniveau ligt dan ook hoog. Prioritaire domeinen zijn wonen, werken, onderwijs, media (inclusief haatspraak) en welzijn. We gaan verder op de ingeslagen weg van sensibilisering, zelfregulering, opleiding en gerichte controles, en zullen in al deze domeinen gerichte acties ondernemen. We zorgen voor kennisuitwisseling en expertisebevordering binnen de beleidsdomeinen en over beleidsdomeinen heen.

Via het Vlaams horizontaal beleid inzake racisme zal ook een bijdrage worden geleverd aan het Interfederaal Actieplan inzake racismebestrijding. Hetzelfde geldt voor het Interfederaal Actieplan rond LGBTIQ+ en Nationaal Actieplan Gendergerelateerd Geweld.

6. Diversiteit in beeldvorming moet de norm zijn. Hiermee werken we stigmatisering weg en geven we een gezicht aan het diverse Vlaanderen

Beeldvorming is niet neutraal. Ze bepaalt mee hoe wij elkaar en onszelf percipiëren.

Stereotyperende beeldvorming sluit mensen op in enge categorieën en kent hen ongeraagd vermeende kenmerken of eigenschappen toe: uitvergroete veralgemeningen die individuen en groepen onrecht aandoen. Vaak gaan achter stereotypen vooroordelen of negatieve denkbeelden schuil. Die kunnen een opstap zijn naar discriminerend gedrag. Steeds weer op dezelfde stereotypen botsen, weegt op mensen en staat hun ontplooiing in de weg. Of het nu gaat om personen met een handicap, mannen, vrouwen, LGBTQI+, personen van buitenlandse herkomst, of anderen: ze krijgen er allen mee te maken. Stereotypen uit het verleden kunnen bovendien lang doorwerken.

Inzetten op **diverse, niet-stereotyperende en genuanceerde beeldvorming** is ruimte creëren voor mensen om zichzelf te zijn en zich te ontplooiën. Het betekent negatieve polarisering en stigmatisering tegengaan en werken aan sociale samenhang en inclusie.

Niet enkel Media draagt verantwoordelijkheid, maar alle beleidsdomeinen. De Vlaamse overheid heeft immers een voorbeeldrol op het vlak van correcte beeldvorming in haar eigen communicatie. Via vormgeving, beeld en woord beïnvloedt zij hoe mensen het samenleven waarnemen en hoe ze dit verder vorm geven. Ook onderwijs speelt hier een belangrijke rol in en zet maximaal in op het promoten van samenleven en het tegengaan van stereotypen.

Elk beleidsdomein kan daarnaast op zoek gaan naar kanalen of hefboomen binnen de eigen sector. Via sensibiliserend, stimulerend en ondersteunend optreden kan de Vlaamse overheid bijdragen aan diverse, niet-stereotyperende en genuanceerde beeldvorming.

7. Alle Vlaamse diensten en instellingen zetten in op beleidsparticipatie om het Vlaamse inclusieve beleid vorm te geven

Eén aspect van actief en gedeeld burgerschap is beleidsparticipatie: **een actieve betrokkenheid bij beleid** van overheden. Beleidsparticipatie neemt vele vormen aan: deelnemen aan een consultatie, een petitie organiseren, een manifestatie organiseren, deelnemen aan een burgerpanel of wijkcomité, online initiatieven,... Beleidsparticipatie kan geïnitieerd worden door burgers of door de overheid.

Een overheid kan veel motieven hebben om beleidsparticipatie te organiseren: draagvlak vergroten, inzichten verwerven, dynamiek creëren, transparantie bieden... Overheden, in het bijzonder **de lokale overheden**, experimenteren de laatste jaren met vernieuwende vormen van beleidsparticipatie. Voor overheden is bij zo'n initiatieven een zo groot mogelijke representativiteit van belang, met inbegrip van de diversiteit van de bevolking of het beoogde doelpubliek. Voor sommige burgers bestaan er echter drempels om deel te nemen aan initiatieven van beleidsparticipatie: de initiatieven zijn niet gekend, lijken niet relevant, voorkennis of sterke talige competenties zijn vereist, of burgers werden niet aangesproken om deel te nemen.

Alle mensen moeten gelijkwaardig kunnen deelnemen aan het vormgeven van beleid. Om het perspectief van alle burgers, ongeacht hun diverse achtergronden en kenmerken, mee te nemen,

zetten alle Vlaamse instellingen in op beleidsparticipatie. Het streefdoel is dat mannen en vrouwen, personen met een handicap, personen van buitenlandse herkomst, LGBTQI+ personen maximaal deelnemen aan bestaande en nieuwe vormen van inspraak en participatie aan beleid. Niet alleen worden de stemmen van verschillende groepen zo gehoord: de verscheidenheid aan perspectieven binnen brengen, is een verrijking voor het inclusieve Vlaamse beleid en zal de doeltreffendheid van dat beleid ten goede komen.

8. We maken werk van toegankelijkheid in publieke gebouwen en in de dienstverlening van de Vlaamse en lokale overheden

Een integraal toegankelijke leefomgeving is de **sleutel tot een inclusieve maatschappij** die gelijke kansen hoog in het vaandel draagt. Dit impliceert een volgehouden aandacht voor fysieke toegankelijkheid, toegankelijkheid van informatie, dienstverlening en events, en digitale toegankelijkheid.

Veel mensen ontdekken het belang van integrale toegankelijkheid pas wanneer ze door omstandigheden op drempels stoten. Het is echter belangrijk om niet te wachten op die persoonlijke momenten van inzicht, maar maatschappijbreed in te zetten op **informatieverstrekking** volgens de principes van **Universal Design**, op **vormingen**, op **bewustwording en sensibilisering**. Een integraal toegankelijke omgeving maken we immers allemaal samen: van overheden en allerhande dienstverleners, bedrijven en burgers, tot projectontwikkelaars en (toekomstige) ontwerpers en architecten.

De Vlaamse overheid zet zelf de toon door vanuit de verschillende beleidsdomeinen gerichte, coherente ambities voorop te stellen en **integrale toegankelijkheid als absolute kwaliteitsvoorwaarde** in te schrijven binnen het beleid in alle Vlaamse beleidsdomeinen. Zo wordt aandacht voor integrale toegankelijkheid een automatisme in processen, procedures, duurzaamheidsinstrumenten en bij erkenningen.

De Vlaamse overheid vervult een voorbeeldrol door haar **dienstverlening** zowel fysiek als digitaal, maximaal toegankelijk te maken en te ontdoen van drempels die participatie in de weg staan en dit op een gefaseerde manier. Hierbij zetten we in eerste instantie in op nieuwe projecten en toepassingen. Het gebruik van klare taal in overheidscommunicatie en het volgen van de Europese WCAG-richtlijn inzake digitale toegankelijkheid van overheidswebsites en applicaties vormen hierbij het uitgangspunt. We zetten verder in op een nog bredere verspreiding van digitale toestellen onder de bevolking en het verder versterken van digitale vaardigheden bij alle burgers, door werk te maken van een transversaal e-inclusiebeleid op Vlaams niveau.

Ook **gemeenten** worden gestimuleerd om een integraal toegankelijkheidsbeleid te voeren. Het Agentschap Inter is de ideale partner om een integraal toegankelijkheidsbeleid mee te realiseren. Op basis van de lopende evaluatie wordt een traject gestart om de werking van Inter te optimaliseren.

Ook de wetgeving wordt ingezet: via een **efficiënte en doeltreffende toegankelijkheidsregelgeving** wordt het pad naar een basistoegankelijkheid van de bebouwde omgeving verzekerd. Het verwachte evaluatierapport van de verordening vormt de basis voor eventuele bijsturing zodat er beter gegarandeerd kan worden dat nieuwe of verbouwde publiek toegankelijke gebouwen effectief toegankelijk zijn.

Ook het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen is een hefboom. Eén van de erin opgenomen kernkwaliteiten – inclusief samenleven- streeft ernaar om via de inrichting van Vlaanderen iedereen in de samenleving toegang te geven tot groen, publieke ruimte en basisvoorzieningen. **Inrichting draagt bij aan inclusief samenleven** door de toepassing van de **ruimtelijke principes die ingaan op aspecten zoals toegankelijkheid en doelgroepgeschiktheid**.

9. We gaan voor inclusie als uitgangspunt voor personen met een handicap

België ratificeerde in 2009 het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap uit 2006. Dat verdrag maakt van de inclusie van personen met een handicap een basisrecht. Met **inclusie** wordt bedoeld dat personen met een handicap op gelijke voet en met een zelfde mate van zelfbeschikking en controle als anderen kunnen participeren aan alle sectoren van de samenleving. **Persoonlijke autonomie en waardigheid zijn de leidraad**.

Om dit mogelijk te maken, moeten **alle maatschappelijke sectoren (onderwijs, werk, cultuur, etc.) zo worden georganiseerd dat zij maximaal gericht zijn op de participatie van een breed en divers publiek, onder wie personen met een handicap**. Het vergt een grondige doorlichting (en dus toetsing aan het VN-Verdrag) op zoek naar inclusiedrempels, gebaseerd op de kennis en expertise van mensen met een handicap zelf (en hun organisaties). Het gaat niet alleen maar om het integraal toegankelijk maken van de samenleving, maar evengoed om sectorspecifieke ondersteuningsmaatregelen zoals de Vlaamse OndersteuningsPremie (VOP) die extra kosten of productiviteitsverlies compenseert voor een werkgever die een werknemer met een handicap in dienst neemt.

Ook in een maatschappij die maximaal gericht is op inclusie, zullen een aantal personen met een handicap nog steeds nood hebben aan een **persoonsgebonden ondersteuning om op gelijke voet te kunnen participeren**. De invoering van persoonsvolgende financiering (PVF) in 2017 verlegde de klemtoon van een aanbodgestuurd naar een vraaggestuurd ondersteuningsmodel. Zoals voorzien in het Besluit van de Regering zal deze regeerperiode PVF specifiek voor minderjarigen ingevoerd worden vanaf 2020.

Inzetten op inclusie van personen met een handicap is een overheidsbrede verantwoordelijkheid. Onderwijs is hierbij één van de sleuteldomeinen. Het M-decreet wordt er vervangen door een **begeleidingsdecreet voor kinderen met zorgnoden en hun leerkrachten**.

Inclusie begint bij inspraak. Het middenveld rond handicap hanteert de visie: *niets over ons, zonder ons*. Het is belangrijk hen in dit principe te ondersteunen en de mensen met een handicap en de organisaties te betrekken bij het beleid.

Werken aan inclusie omvat ten slotte een **beleidsniveau-overschrijdend perspectief**. Ook vanuit het federale niveau worden er uitkeringen en tegemoetkomingen uitgekeerd, en ook op het lokale niveau worden er maatregelen genomen gericht op personen met een handicap. Een gezamenlijk inclusief beleid zoals bedoeld in het VN-verdrag impliceert dan ook structureel overleg tussen de betrokken beleidsdomeinen en –niveaus.

10. Iedereen in Vlaanderen moet zich goed kunnen voelen. We zetten in op welbevinden van LGBTQI+

België en Vlaanderen zijn internationaal een koploper op het vlak van LGBTQI+ -beleid. Die uitte zich in 2019 opnieuw in een tweede plaats -na Malta- in de Rainbow Europe rangschikking die jaarlijks wordt opgesteld door de Europese koepelorganisatie ILGA Europe. Toch blijft er reden tot actie.

Ondanks de grote vooruitgang van de voorbije decennia op het vlak van gelijke rechten en maatschappelijke openheid, gaan er achter die algemene vaststelling nog concrete problemen schuil. Zo krijgen holebi's en transgenderpersonen buitensporig vaak te maken met geweld en liggen de suïdecijfers opmerkelijk hoger dan bij hetero's en cisgenderpersonen. Eenzaamheid bij oudere LGBTQI+ vergt aandacht, net als het welbevinden van jongeren in onderwijs en de jeugdsector, de inclusie van LGBTQI+ in sport en sensitiviteit voor de thematiek in de gezondheids- en welzijnssector. Thema's die vrij nieuw zijn in het blikveld van het Vlaamse beleid, zoals interseksualiteit, non-binariteit, genderidentiteit dienen verder te worden geëxploreerd. Het tegengaan van heteronormativiteit, holebifobie en transfobie vragen om doortastende en volgehouden maatregelen. Werken aan het welbevinden van LGTQI+ vergt dan ook een **overheidsbrede aanpak**. De **Jogjakartaprinicipes** fungeren hierbij als leidraad.

Het creëren van een LGBTQI+- vriendelijke maatschappij vergt een **dubbele focus**: eentje gericht op het detecteren en ledigen van **specifieke noden van de LGBTQI+-gemeenschap in haar diversiteit**, een andere gericht op de **brede maatschappij in al haar segmenten en geledingen**. De gelijkwaardigheid en individuele vrijheid op het vlak van gender en seksuele geaardheid zijn immers niet onderhandelbaar.